

BOJAN ĐURIĆ **SRBIJA POSLE ENERGETSKOG SPORAZUMA: DEVETA RUPA NA RUSKOM GASOVODU ILI JEDINA RUPA NA EVROPSKOM ČILIMU (I)**

Čitavu 2008. godinu je obeležilo potpisivanje i potvrđivanje već čuvenog naftno-gasnog sporazuma Srbije i Rusije. S obzirom da se ovde kratko pamti, uglavnom od izbora do izbora, vredno je podsetiti na hronologiju događaja oko ove sage o "Srbiji kao istoku na zapadu i zapadu na istoku". Ako postoji događaj koji je toliko sudbonosan da će trajno obeležiti našu budućnost, u političkom, ekonomskom i strateškom smislu, onda je to priča o ovom sporazumu.

On je, da podsetimo, pregovaran i potpisan tokom kampanje za predsedničke izbore koji su održani 21. januara i 3. februara 2008. godine.

Naravno, tema je ponovo aktivirana u samom finišu kampanje za parlamentarne izbore u maju. Devetog maja, samo dva dana pred izbore, tehnička Vlada je potvrdila dva sporazuma: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU i Sporazum o saradnji u oblasti naftne i gasne privrede sa Rusijom.

Do kraja godine, Narodna skupština je teškom mukom ratifikovala SSP. Mnogo je bilo lakše sa potvrđivanjem energetskog sporazuma. Sabornost je (privremeno, makar do odluke Ustavnog suda) ponovo pobedila: za sporazum sa Rusijom je glasalo 214 poslanika DS-a, SRS-a, DSS-a i NS-a, G17 plus, koalicije oko SPS-a...

Danas je 4. januar 2009. godine. U međuvremenu je prodat NIS. Nema garancija za skorbu izgradnju gasovoda i skladišta Banatski dvor. Energetski

ki sporazum se jednostrano primenjuje – i to u korist Rusije. S druge strane, nema primene, ni jednostrane, SSP-a. Nije se stiglo. Srbija je, ipak, u ovom trenutku, na beogradskih -6, malo više na istoku.

U ovom broju počinjemo temu koja će obeležiti izdanja LibNews-a u januaru: DOSIJE ENERGETSKI SPORAZUM. Prva tema je majska žurba da se sporazum iskoristi kao oružje u izbornoj tišini: sukob DS-a i DSS-a na poslednjoj sednici odlazeće Vlade oko potvrđivanja SSP-a, jednoglasnost oko sporazuma sa Rusijom i inicijativa LDP-a da se ova tačka skine sa dnevnog reda sednice Vlade.

U međuvremenu, šta ćemo mi sa svetskom krizom začinjenom domaćim problemima?

9. MAJ – DAN EVROPE I DAN KADA JE VLADA USVOJILA ENERGETSKI SPORAZUM

Vlada Srbije usvojila je glasovima ministara iz Demokratske stranke (DS) i G17 plus, Predlog zakona o ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Evropskom unijom (SSP) i, jednoglasno, Predlog zakona o ratifikaciji energetskog sporazuma s Rusijom. (*Građanski list, 10. maj*)

Jučerašnji dan, koji se slavi kao Dan Evrope, dan pobeđe evropske Srbije koja jača strateške odnose sa Ruskom Federacijom i obezbeđuje bolji život za svoje građane. (*Božidar Đelić, DS, 10. maj*)

Energetski sporazum sa Rusijom omogućava dalji razvoj Srbije velikom grinfild investicijom, možda i najvećom u narednom periodu, pokreće veliki broj kompanija i obezbeđuje ogroman broj novih radnih mesta. (*Predrag Bubalo, DSS, 9. maj*)

Energetski sporazum će ne samo obezbediti bolji život građanima već će Srbiju učiniti nezaobilaznom energetsom karikom. (Vuk Jeremić, DS, 9. maj)

LDP: ZAHTEV ZA POVLAČENJE TAČKE DNEVNOG REDA

Zahtevamo da se iz dnevnog reda sednice Vlade Srbije zakazane za petak, 9. maj 2008. godine, povuče razmatranje tačke dnevnog reda koja podrazumeva utvrđivanje Predloga zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Srbije i Vlade Ruske Federacije o saradnji u oblasti naftne i gasne privrede.

Sadržinski razlozi. - Liberalno demokratska partija smatra da su najvažniji razlozi za povlačenje predložene tačke dnevnog reda vezane za neotklonjive manjkavosti i štetnost Sporazuma koji je potpisan sa ruskom stranom. Ovaj Sporazum ima nedostatke koji ugrožavaju najvažnije ekonomske, privredne, političke i strateške interese Republike Srbije i ugrožavaju prava naših građana.

Sporazum je pripreman i pregovaran bez bilo kakve javne i stručne rasprave o strateškim interesima Srbije u oblastima naftne i gasne privrede kao najvažnijih delova energetske sektora. Tokom zaključivanja Sporazuma naročito su ignorisana pitanja:

1. izgradnje održive i sigurne energetske budućnosti Republike Srbije;
2. opravdanosti vezivanja pitanja izgradnje i eksploatacije gasovoda za transport gasa i pitanja svojinske transformacije Naftne industrije Srbije (AD NIS);
3. ravnopravnog učešća Republike Srbije u vlasništvu budućeg zajedničkog preduzeća i obaveze da se zadrži mogućnost kontrole u vršenju upravljačkih i vlasničkih prava („zlatna akcija” i drugi potencijalni mehanizmi);
4. postojeće tržišne vrednosti Naftne industrije Srbije i uslova pod kojima treba obaviti podizanje njene efikasnosti i konkurentnosti na nacionalnom i međunarodnom tržištu;
5. potrebe da se obezbedi mogućnost Republike Srbije da učestvuje i u drugim energetske projektima, a naročito onim koji su vezani za transevropske energetske sporazume usmerene prema zemljama EU;
6. raspolaganja prirodnim resursima Republike Srbije koji podrazumevaju i zemljište, prirodna nalazišta i druge energetske potencijale države;
7. očuvanja suverenosti Republike Srbije u oblastima ekonomske i privredne suverenosti i upravljanja sopstvenim strateškim potencijal-

ima;

8. zaštite kvaliteta životne sredine i otklanjanja posledica prerade energenata u prethodnom periodu i u periodu realizacije budućeg Sporazuma;

9. otvorenog uspostavljanja monopola državnih kompanija strane države u osetljivim oblastima naftne i gasne privrede;

10. transparentnosti postupka usaglašavanja i zaključivanja ovakvog dokumenta...

U pogledu „prodaje” Naftne industrije Srbije (AD NIS), zaključivanjem Sporazuma je izbegnuta redovna zakonska privatizaciona procedura. Umesto toga, NIS se direktnom pogodbom prodaje stranoj državi tako što se stvara obavezujući okvir za budući aranžman postojećih naftnih kompanija Srbije i Rusije. AD NIS se Sporazumom prodaje ruskoj strani (kompaniji GAZPROM ili njenoj kompaniji-kćerci) na osnovu sumarne odredbe u članu 9 Sporazuma kojim se, po višestruko nižoj ceni od realne tržišne vrednosti, ustupa većinski kapital ovog strateškog javnog preduzeća koja u vlasništvu ima ogromnu imovinu građana Srbije. Pored toga, iz Sporazuma nisu izuzeta nalazišta nafte na teritoriji naše zemlje, pa se na ovaj način stranoj državi, bez sprovođenja propisane procedure, ustupa korišćenje prirodnog bogatstva što je u suprotnosti sa postojećim zakonodavstvom.

Konačno, Sporazum ne pominje nikakve obaveze ruskih partnera (budućih vlasnika) da poštuju postojeće ekološke norme u zakonodavstvu Srbije niti obavezu da otklanjaju štetne posledice prerade, transporta i distribucije energenata. Time je otvoren prostor da se ionako tragična ekološka situacija u delovima Srbije u kojima postoje kapaciteti naftne industrije dodatno pogoršaju...

Potpisnici Sporazuma sa srpske strane nisu vodili računa ni o obavezi koja postoji u zakonodavstvu EU da svaka država članica ima najmanje 30 odsto rezervi nafte od svoje godišnje potrošnje, osim ukoliko nema sopstvena nalazišta. Kako ovim Sporazumom Srbija gubi vlasničko pravo na nalazištima nafte, sledi da se njegovim zaključenjem dodatno otežavaju uslovi za prijem Srbije u članstvo EU.

Zbog svih navedenih proceduralnih i sadržinskih razloga, LDP smatra da ne postoje uslovi da se na predstojećoj sednici Vlade Srbije razmatra PREDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE SRBIJE I VLADE RUSKE FEDERACIJE O SARADNJI U OBLASTI NAFTNE I GASNE PRIVREDE i zahteva povlačenje ove tačke dnevnog reda.

U Beogradu, 9. maja 2008. godine

Čedomir Jovanović
predsednik LDP

MARKO VUJAČIĆ LIBERALNE POLITIKE U PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

SLOBODNO KRETANJE ROBA: LIBERALIZACIJA TRGOVINE

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) predviđeno je postepeno, fazno ukidanje svih carina i trgovinskih barijera između Srbije i država-članica EU, s tim što će stupanjem na snagu SSP-a (prelaznog trgovinskog sporazuma), EU ukinuti sva ograničenja za uvoz robe poreklom iz Srbije, dok će Srbija isto uraditi fazno, u periodu od šest godina.

SSP-om je predviđena mogućnost da Srbija, ukoliko to dozvoli opšte privredno stanje i stanje u određenom privrednom sektoru, može brže snižavati svoje carine u trgovini sa Zajednicom (čl. 23 SSP-a).

Predviđen period carinske liberalizacije je predug, jer koristi od carinske liberalizacije mogu najpre osetiti potrošači, sniženjem cena proizvoda poreklom iz Evropske unije na domaćem tržištu. Politika pregovora sa Evropskom unijom trebalo bi da bude usmerena u pravcu ubrzanja snižavanja i ukidanja carina i drugih vancarnskih barijera u trgovanju sa Evropskom unijom.

U procesu pregovaranja o ovom poglavlju sa Evropskom unijom, mora se imati u vidu da svako produžavanje uklanjanja carinskih barijera, odnosno iskorišćavanje punog šestogodišnjeg perioda, zapravo produžava dostizanje konačnog cilja, a to je članstvo u Evropskoj uniji. Ukoliko se pokaže kao izvesno da će SSP stupiti na snagu tek 2009, to bi u praksi značilo da ukoliko Srbija bude koristila ceo šestogodišnji period za uklanjanje carina i drugih barijera, najranije kada Srbija može postati punopravna članica EU se odlaže do 2015. godine.

Takođe, ovako dug period ostavljen za uklanjanje carinskih barijera za proizvode poreklom iz Evropske unije, imaće višestruke negativne posledice, najznačajnije među njima su više cene proizvoda na domaćem tržištu i produžetak smanjene konkurentnosti privrede usled poslovanja pod povlašćenim uslovima.

S druge strane, bržim uklanjanjem carinskih barijera – trgovinskom liberalizacijom, domaća privreda će u kraćem roku biti naterana na jačanje konkurentnosti, kako bi mogla da izdrži tržišnu utakmicu. U tom postupku, na kraći rok, može doći do otežanih uslova poslovanja domaćih preduzeća, pa i do likvidacije jednog broja preduzeća, usled pojačane tržišne konkurencije, i gubitka dela carinskih prihoda.

Na duži rok, to će biti dobro za privredu, jer će dovesti do razvoja konkurentnosti i likvidnosti domaće privrede i preduzeća, činjenicom da će na tržištu moći da ostanu samo oni entiteti koji su konkurentni, rasta investicija, zaposlenosti i produktivnosti izvoznog sektora, konačno, pozitivnih efekata na tekući bilans usled rasta izvoza.

Takođe, bržim smanjivanjem carinskih stopa, potrošači će u kratkom roku osetiti koristi trgovinske liberalizacije u vidu značajnijeg sniženja cena, usled pojačane tržišne konkurencije. Stoga bi politika Srbije u pregovorima sa Evropskom unijom trebalo da bude brže snižavanje carinskih stopa od predviđenog šestogodišnjeg perioda.

IZ JAVE...

28. decembar: ???

... Dakle, pitanje da li je aranžman dobar sa stanovišta cene ili ne, u velikoj je meri akademsko ...

Mirko Cvetković o prodaji NIS-a

29. decembar: A za putnike ništa?

... Menadžment je dužan da svakom radniku obezbedi posao ili da stvori uslove da ljudi dobrovoljno odu, ali pod najpovoljnijim uslovima ...

Milutin Mrkonjić o poslovanju JAT Airways-a

30. decembar: Vidi se!

... Eventualno se može reći da ja imam uticaj na rad vlade kao predsednik najveće stranke u parlamentu, ali ni to nije slučaj ...

Boris Tadić, predsednik Srbije

31. decembar:

Statistika je čudo!

... Broj zaposlenih bio je na istom nivou kao prethodne godine, s tim što se broj zaposlenih muškaraca neznatno smanjio, 0,6 odsto, a žena porastao 0,8 odsto ...

Dragan Vukmirović, direktor Zavoda za statistiku

1. januar:

Široka slovenska duša!

... Gasprom je danas potpuno prekinuo isporuku gasa Ukrajini ...

zvanično saopštenje GAZPROM-a

2. januar:

Voljno!

... Moja poruka za one koji imaju državnu vlast - ili je vršite ili je drugome dajte. Ovde nema pola pola. Ko ne ume da vrši vlast, ili neće, jednostavno treba da se povuče sa tog mesta ...

Ivica Dačić o vladajućoj koaliciji

3. januar:

Poetesa!

... Ne znam nijednu vladu u kojoj stvari teku kao bistar planinski potok ...

Slavica Đukić Dejanović o funkcionisanju vladajuće koalicije